

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
V L A D A

Broj: 02/1- *31-11263/25*
Tuzla, 22.04.2025. godine

Na osnovu člana 5. i 29. Zakona o Vladi Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 17/00, 1/05, 11/06, 13/11 i 15/17), Vlada Tuzlanskog kantona na sjednici održanoj dana 22.04.2025. godine, donosi

Z A K L J U Č A K

I

Prihvata se Izvještaj o provođenju Gender akcionog plana Tuzlanskog kantona za period od 2021. do 2024. godine.

II

Zadužuju se sve nadležne institucije da kontinuirano sprovode obaveze koje proizilaze iz Gender akcionog plana Tuzlanskog kantona za period od 2021. do 2024. godine i da s tim u vezi sarađuju sa Koordinacionim odborom.

III

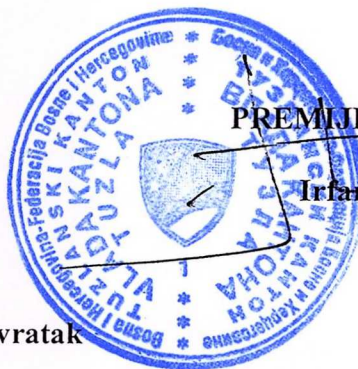
Zadužuje se Koordinacioni odbor da izvrši revidiranje Gender akcionog plana Tuzlanskog kantona, odnosno izradi novi Gender akcioni plan Tuzlanskog kantona za period 2025-2028. godina, te isti dostavi Vladi Tuzlanskog kantona na usvajanje u roku od 60 dana.

IV

Izvještaj iz tačke I ovog Zaključka dostavit će se Skupštini Tuzlanskog kantona na razmatranje.

DOSTAVITI:

- 1 x Skupštini Tuzlanskog kantona
- 1 x Ministarstvu za rad, socijalnu politiku i povratak
- 1 x Članovima koordinacionog odbora putem Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak
- 1 x Evidenciji
- 1 x a/a

PREMIJER KANTONA

Irfan Halilagić

**IZVJEŠTAJ O PROVOĐENJU GENDER AKCIONOG PLANA TUZLANSKOG
KANTONA (GAP TK) ZA PERIOD OD 2021. DO 2024. GODINE
ZA PERIOD 01.01.2024. DO 31.12.2024.GODINE**

April, 2025.

Sadržaj

UVOD	3
I. SREDNJEROČNI CILJ 1. - MINISTARSTVA I SLUŽBE DJELUJU ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA.....	5
I.1. Uspostavljeno kantonalno koordinacijsko tijelo za praćenje Gender akcionog plana.....	5
I.2. Kapaciteti koordinacionog odbora unaprijeđeni.....	5
I.3. Uspostavljeni instrumenti za redovnu procjenu uticaja propisa na ravnopravnost spolova.....	7
I.4. Provedene sektorske analize mogućnosti za unapređenje stanja ravnopravnosti spolova u prioritetnim oblastima.....	7
I.5. Budžet sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje).....	7
2 SREDNJEROČNI CILJ 2- UNAPREĐENO JE STANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA NA PODRUČJU TK.....	10
2.1. Obrazovni sektor doprinosi ravnopravnosti spolova.....	10
2.2. Smanjen jaz između žena i muškaraca na tržištu rada	11
2.3. Prevencija i zaštita od nasilja u porodici i nasilja na osnovu spola.....	14
2.4. Osigurana ravnopravna zastupljenost osoba muškog i ženskog spola u tijelima nad kojima Kanton vrši nadzor	18
2.5. Unaprijeđeno zdravlje i seksualno i reproduktivno zdravlje.....	19
3 SREDNJEROČNI CILJ 3. PRATI SE STANJE I SARAĐUJE SA DRUGIM AKTERIMA NA UNAPREĐENJU STANJA RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA	19
3.1. Kanton doprinosi promociji ravnopravnosti spolova	19
3.2. Civilno društvo učestvuje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova.....	20

UVOD

Vlada Tuzlanskog kantona usvojila Gender akcioni plan za period 2022-2024. godina, a isti je izrađen od strane Interresorne radne grupe imenovane od strane Vlade a uz stručnu i finansijsku podršku Gender Centra Federacije BiH. Ovaj dokument je usvojen Zaključkom Vlade Tuzlanskog kantona, broj: 02/1-04-26477/21 od 23.11.2021. godine.

Gender akcioni i finansijski plan (GAP) Tuzlanskog kantona je strateško-planski dokument koji svojom implementacijom treba da potiče budući rast i razvoj zajednice, te unaprijedi ravnopravnost spolova u zajednici. Uvođenje principa ravnopravnosti spolova u razvojne politike, strategije, projekte i programe je od posebnog značaja na kantonalnom nivou, zbog nadležnosti koji kantonalni nivo vlasti ima.

GAP TK osigurava provođenje ustavnih i zakonskih obaveza jer se njime osigurava koordinirano i usmjereno djelovanje svih tijela TK. Skupština TK je svojim Zaključkom broj: 01-02-137-22/21 od 25.02.2021. godine zadužila Vladu TK i Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK da pristupe izradi i donošenju Operativnog i finansijskog plana za provedbu Gender akcionog plana BiH u Tuzlanskom kantonu, a u skladu sa Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine za period 2018. do 2022. godina. Vlada TK je donijela Odluku broj: 02/1-04-6818-2/21 od 11.05.2021. godine kojom je imenovana Interresorna radna grupa za izradu i donošenje Operativnog i finansijskog plana za provedbu Gender akcionog plana BiH u Tuzlanskom kantonu, a koju čine predstavnici kantonalnih ministarstava i nevladinih organizacija. Proces je koordinirao Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine.

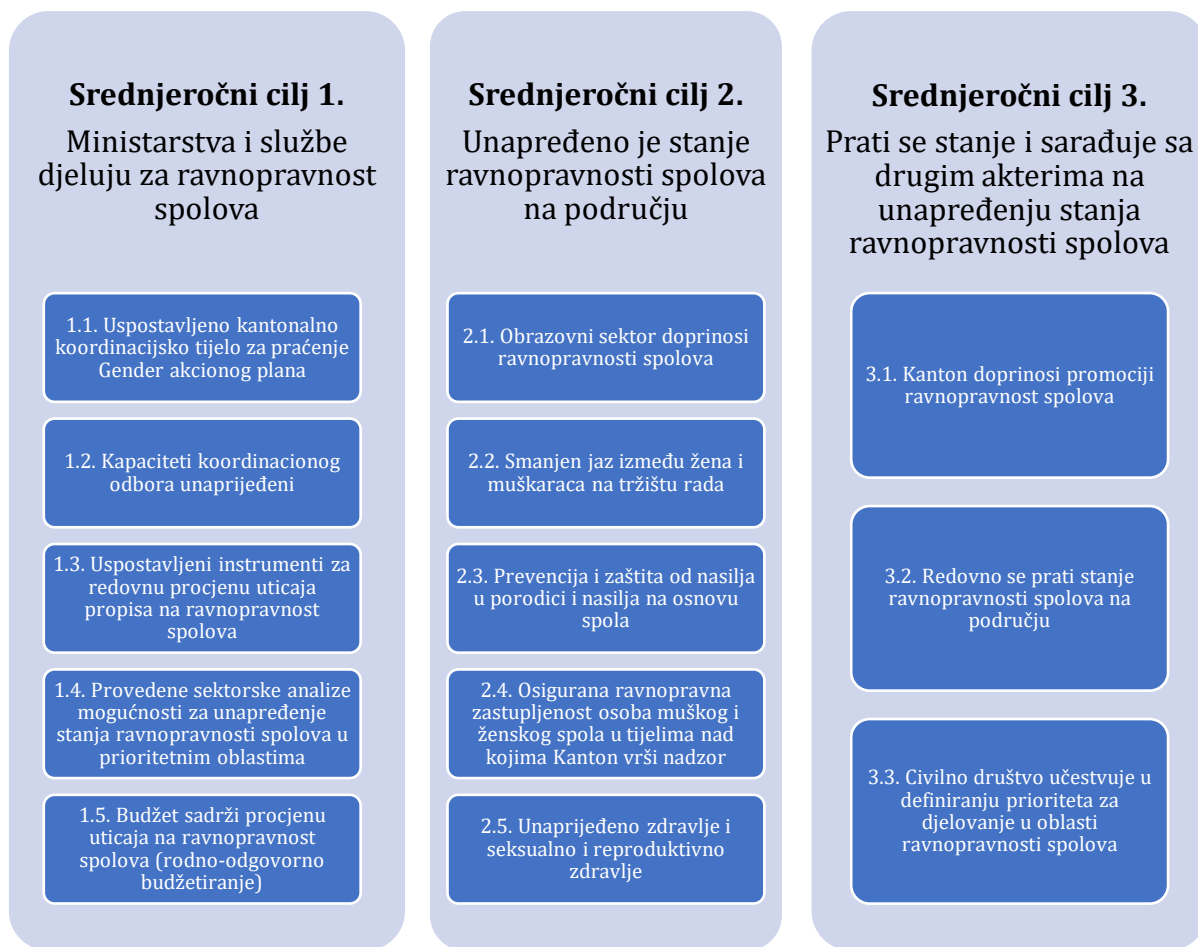
Tokom sastanaka Grupe analizirano je stanje ravnopravnosti spolova u Tuzlanskom kantonu i utvrđene su oblasti neravnopravnosti spolova, identificirane su strukturalne prepreke za ravnopravnost spolova i prilike za unapređenje trenutnog stanja te je izrađen nacrt dokumenta.

U skladu sa prethodnom analizom stanja ravnopravnosti u kantonu i pregleda provođenja obaveza iz Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini jasno je da donošenje Gender akcionog plana TK predstavlja optimalan pristup za unapređenje stanja ravnopravnosti spolova.

U odnosu na te analize struktura Gender akcionog plana TK za period 2021 – 2024. godina odražava trenutno stanje ravnopravnosti spolova i institucionalizacije ravnopravnosti spolova i sadrži tri srednjeročna cilja te u okviru svakog cilja rezultate koji se planiraju postići i to:

- Srednjeročni cilj 1. Ministarstva i druga tijela vlade djeluju za ravnopravnost spolova
- Srednjeročni cilj 2. Unaprijeđeno je stanje ravnopravnosti spolova na području TK
- Srednjeročni cilj 3. Prati se stanje i sarađuje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova

Struktura Gender akcionog plana TK je prikazana shematski ispod dok je detaljno prikazana u matrici logičkog okvira u narednom dijelu dokumenta: Ciljevi i aktivnosti Gender akcionog plana TK.

Ovaj Izvještaj je sačinjen na osnovu informacija koje su dostavile institucije TK koje su bile nositeljce aktivnosti prema GAP TK, a prezentuje najvažnije informacije o aktivnostima relevantnim za postizanje ciljeva GAP TK za period 01.01.2024. – 31.12.2024. godine, s tim da su određene aktivnosti povezane sa prethodnom godinom, te su kao takve obuhvaćene ovim izvještajem.

Izvještavanje o realizovanim aktivnostima u svakom od pomenutih ciljeva i prioritarnih oblasti je u ovom izvještaju metodološki strukturirano kao i sam GAP TK, odnosno, na način da prezentuje najvažnije informacije koje se odnose na:

- kratku analizu stanja, uključujući i važeće domaće i međunarodne propise i dokumente;
- programe mjera u skladu sa ZoRS-om BiH nadležne nosioce odgovornosti i rokove
- obavezu izvještavanja.

Izvještaj prezentuje najvažnije informacije o aktivnostima relevantnim za postizanje ciljeva GAP TK u 2024.godini.

Riječi, koje su u ovom Izvještaju pisane u jednom rodu, odnose se bez diskriminacije i na drugi rod.

1. SREDNJEROČNI CILJ 1. - MINISTARSTVA I SLUŽBE DJELUJU ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

1.1. Uspostavljeno kantonalno koordinacijsko tijelo za praćenje Gender akcionog plana

Obrazloženje tačka 1.1. i tačke 1.2. Vlada Tuzlanskog kantona je Odlukom broj: 02/1-04-26477-2/21 od 30.12.2021. godine imenovala članove Koordinacionog odbora za praćenje Gender akcionog plana Tuzlanskog kantona za period 2021. – 2024. godine. Radnu grupu sačinjavaju predstavnici:

- Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona,
- Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona,
- Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona,
- Ministarstva zdravstva Tuzlanskog kantona,
- Ministarstva finansija Tuzlanskog kantona,
- Ministarstva privrede Tuzlanskog kantona
- Ministarstva za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona,
- Ministarstva pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona,
- JU Službe za zapošljavanje Tuzlanskog kantona i
- Udruženja „Amica Educa“

Nadležnosti Koordinacionog odbora i obaveze resornih ministarstava utvrđene su Gender akcionim planom Tuzlanskog kantona za period 2021. do 2024. godine

Nadležnosti Koordinacionog tijela se odnose na:

- Usvajanje plana za praćenje, evaluaciju i izvještavanje o primjeni Gender akcionog plana TK
- Izrada i usvajanje metodologije za izradu godišnjih i završnog izvještaja o provođenja GAP-a
- Izrada i dostavljanje Godišnjeg izvještaja o provođenju GAP i dostavljanje putem Vlade Komisiji za jednakopravnost spolova i Skupštini
- Izvršiti procjenu (evaluaciju) provođenja Gender akcionog plana kao osnovu za izradu narednog Gender akcionog plana
- Utvrditi spisak organizacija civilnog društva i pojedinaca koje se bave ravnopravnošću spolova.

1.2. Kapaciteti koordinacionog odbora unaprijeđeni

Koordinaciono tijelo za praćenje realizacije Gender akcionog plana Tuzlanskog kantona od dana imenovanja vrši kontinuirane aktivnosti u skladu sa svojim nadležnostima. Aktivnosti na jačanju kapaciteta članova tijela, planirane po usvajanju Gender akcionog plana Tuzlanskog kantona, realizuju se u kontinuitetu. Prvi radni sastanak Koordinacionog tijela održan je 14. marta 2022. godine u prostorijama Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona. Na tom sastanku usvojeni su Poslovnik o radu Koordinacionog tijela i Plan za praćenje, evaluaciju i

izvještavanje o primjeni Gender akcionog plana Tuzlanskog kantona, te su definisani ciljevi i aktivnosti koje je bilo potrebno realizirati u narednom periodu.

U periodu od 6. do 8. aprila 2022. godine, na poziv Gender centra Federacije BiH, predstavnici Koordinacionog tijela su prisustvovali dvodnevnoj radionici na Igmanu. Radionica je imala za cilj jačanje kapaciteta članova tijela i razmjenu iskustava u vezi s implementacijom mjera Gender akcionog plana za 2022. godinu. Poseban fokus bio je na izradi obrazaca za praćenje aktivnosti, kao i inovacijama u oblasti promocije rodne ravnopravnosti. Učesnici radionice bili su članovi i članice Koordinacionog tijela, predstavnici UN Women kancelarije u Sarajevu, predstavnici nevladinog sektora, kao i ekspert za ravnopravnost spolova. Tokom radionice predstavljeni su moduli koji su se odnosili na međunarodni i domaći zakonodavni okvir u oblasti ravnopravnosti spolova i antidiskriminacije, zakonske obaveze institucija po Zakonu o ravnopravnosti spolova BiH, Gender akcionom planu BiH, te finansijskom okviru IPA fondova Evropske unije. Na osnovu prezentiranih informacija doneseni su određeni zaključci, među kojima se posebno ističe da je rodna ravnopravnost jedna od četiri ključne vrijednosti za prihvatanje projekata iz IPA fondova. Također su donesene preporuke u vezi s daljim funkcionisanjem i praćenjem aktivnosti mjera kroz procjenu utjecaja u narednom periodu implementacije. Ove aktivnosti predstavljale su početne korake u procesu uvođenja rodne komponente u javni sektor Tuzlanskog kantona.

U julu 2023. godine, predstavnici Koordinacionog tijela su prisustvovali sastanku održanom u Gender centru Federacije BiH, koji je bio usmjeren na evaluaciju saradnje u dosadašnjem periodu. Tokom sastanka razmatrani su oblici podrške koju je Gender centar Federacije BiH pružio resornim ministarstvima, upravama, organizacijama, privrednim subjektima i akademskoj zajednici u provedbi Gender akcionog plana, kao i u realizaciji aktivnosti iz Operativnog plana 2018–2022. godine. Ocijenjen je ukupni proces saradnje, postignuti rezultati, sistemska rješenja, budžetski aspekti, provedene politike i edukacije, te općenito jačanje kapaciteta.

U novembru 2023. godine, Koordinaciono tijelo je prisustvovalo sastanku na temu jačanja međuinstitucionalne saradnje u implementaciji Gender akcionog plana i drugih dokumenata iz oblasti rodne ravnopravnosti u Tuzlanskom kantonu. Sastanak je održan uz podršku Misijske OSCE-a u Bosni i Hercegovini. Cilj sastanka bio je podsticanje aktivnog i koordiniranog uključivanja svih relevantnih institucija u provedbu Gender akcionog plana Vlade Tuzlanskog kantona za period 2021–2024, kao i jačanje saradnje između institucija vlasti i nevladinih organizacija. Na sastanku je učestvovalo ukupno 20 učesnika iz različitih sektora, uključujući savjetnika Premijera TK, Komisiju za jednakopravnost spolova Skupštine TK, Službu Skupštine TK, predstavnike resornih ministarstava, nevladine organizacije i predstavnika OSCE-a.

Uprkos navedenim aktivnostima, Koordinaciono tijelo je tokom rada uočilo da određeni članovi tijela ne izvršavaju zadatke definisane odlukom Vlade TK, odnosno ne odazivaju se na pozive za učešće u radu tijela. Zaključeno je da je nužno da Vlada TK bude upoznata s ovim izazovom, s ciljem osiguranja punog funkcionisanja tijela.

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona, u saradnji sa Gender centrom Federacije BiH, organizovalo je 12. decembra 2024. godine sastanak Koordinacionog tijela radi daljnje implementacije Gender akcionog plana Tuzlanskog kantona za period 2021–2024. Na sastanku su članovi tijela iznijeli svoja mišljenja o izazovima u realizaciji predviđenih mjera, a predstavnici Gender centra Federacije BiH dali su savjete i preporuke u vezi daljeg praćenja i implementacije. Zaključeno je da će Gender centar Federacije BiH dostaviti Koordinacionom tijelu obrazac (urnek izvještaja) u Excel formatu, kako bi svaki član iz svog sektora mogao unijeti relevantne podatke. Ti podaci će se koristiti za izradu izvještaja o realizaciji mjera predviđenih Gender akcionim planom za 2024. godinu. Također je zaključeno da će se prije izrade završnog izvještaja organizovati zajednički sastanak radi dogovora o formi izvještaja, koji

treba poslužiti kao osnova za izradu novog Gender akcionog plana Tuzlanskog kantona za period 2024–2027. godine. Revidiranje Gender akcionog plana planirano je za maj 2025. godine, uz obavezno uvažavanje svih primjedbi sadržanih u Revizorskom izvještaju.

U skladu sa nadležnostima definisanim Odlukom o osnivanju Koordinacionog tijela, tijelo je u 2024. godini izradilo Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu. Navedeni izvještaj je usvojen od strane Vlade Tuzlanskog kantona zaključkom broj 02/1-04-9651/24 od 30. aprila 2024. godine. Izvještaj o provođenju Gender akcionog plana TK za period od 1. januara do 31. decembra 2023. godine razmatran je i od strane Komisije za jednakopravnost spolova na sjednici održanoj 31. augusta 2024. godine.

Koordinaciono tijelo je tokom ovog perioda redovno prisustvovalo sjednicama Komisije za jednakopravnost spolova Skupštine Tuzlanskog kantona. Zajednički rad rezultirao je donošenjem Zaključka kojim se traži obezbjeđenje sredstava u Budžetu TK za aktivnosti u vezi s provedbom Gender akcionog plana. Koordinaciono tijelo je postupilo po navedenom Zaključku i podnijelo zahtjev za uvrštavanje sredstava u Budžet Tuzlanskog kantona, čime je po prvi put prepoznat značaj rodno osjetljivog budžetiranja, s obzirom na činjenicu da su brojni kantoni, gradovi i općine u Federaciji BiH već predvidjeli sredstva za provedbu Gender akcionih planova i rad koordinacionih tijela kao ključnih aktera u praćenju i izvještavanju o implementaciji mjera iz oblasti rodne ravnopravnosti.

1.3. Uspostavljeni instrumenti za redovnu procjenu uticaja propisa na ravnopravnost spolova

Procjena uticaja pravnih propisa na rodnu ravnopravnost - mjera za koju je kao nosilac aktivnosti navedeni Ministarstvo pravosuđa i uprave i Ured za zakonodavstvo. Potrebna je ekspertiska podrška odnosno obuka za relevantne službenike kako procijeniti uticaj pravih dokumenta na rodnu ravnopravnost, koju metodologiju primijeniti i ko je sve dužan da to primjenjuje.

1.4. Provedene sektorske analize mogućnosti za unapređenje stanja ravnopravnosti spolova u prioritetnim oblastima

1.5. Budžet sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)

Rodno odgovorno budžetiranje, kao integralni dio programskog budžetiranja, planirano je da bude u primjeni od 2024. godine. U tom kontekstu, edukacija službenika koji se bave planiranjem budžeta u institucijama Tuzlanskog kantona smatra se neophodnom. Kao nosilac odgovornosti u dijelu koji se odnosi na obezbjeđenje sredstava i definisanje obaveze rodno odgovornog budžetiranja u zakonskim okvirima, određen je Ministarstvo finansija Tuzlanskog kantona.

S obzirom na to da je Gender akcioni plan usvojen za period 2021–2024. godina, ova mjera predstavlja ključni preduslov za uspješnu realizaciju ostalih mjera definisanih u okviru plana, te se u trenutnom kontekstu ocjenjuje kao vjerovatno najvažnija. Koordinacioni odbor za praćenje implementacije Gender akcionog plana zauzeo je stav da je potrebno jasno definisati sve korake i subjekte odgovorne za realizaciju ove mjere, s obzirom da u njenoj provedbi, osim Ministarstva finansija, učestvuju i drugi organi uprave. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti definisanju potrošačkog mjesta na kojem će se planirati sredstva za izvršenje poslova Koordinacionog tijela,

kao i ukupna sredstva potrebna za realizaciju programa predviđenih Gender akcionim planom, budući da se radi o tijelu koje je imenovala Vlada Tuzlanskog kantona.

Koordinacioni odbor je predložio da se za 2024. godinu sredstva za rad tijela planiraju na potrošačkom mjestu Vlade Tuzlanskog kantona ili Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak, koje je nosilac i koordinator u sprovođenju politike rodne ravnopravnosti. U skladu s tim, upućen je zahtjev za planiranje budžetskih sredstava kako bi se u 2024. godini omogućilo finansiranje rada Koordinacionog odbora, uključujući troškove edukacija i aktivnosti vezanih za provođenje Gender akcionog plana. Imajući u vidu da je način finansiranja radnih tijela Vlade već regulisan, kao i da postoji praksa budžetskog finansiranja takvih tijela u drugim kantonima, postoje svi zakonski i tehnički uslovi za planiranje i odobravanje ovih sredstava u Budžetu Tuzlanskog kantona.

Uvođenjem ovog modela prepoznaje se značaj rada Koordinacionog tijela u smislu implementacije gender senzitivnog budžetiranja, što bi ujedno predstavljalo početni korak u njenoj institucionalizaciji u Tuzlanskom kantonu. Do momenta uvođenja programa koji eksplicitno obuhvata rodno odgovorno budžetiranje, ovo tijelo bi nastavilo sa radom na postojećim programima i zadacima predviđenim Gender akcionim planom za period 2021–2024. godina.

Kontinuitet u jačanju kapaciteta Koordinacionog tijela nastavljen je i u 2024. godini. Pored aktivnosti na izradi i prezentaciji izvještaja nadležnim institucijama, članovi Koordinacionog tijela su učestvovali u edukacijama, radionicama i redovnim sastancima tijela. Posebno je važno istaknuti da je krajem 2023. godine Komisija za jednakopravnost spolova od Koordinacionog tijela zatražila informaciju o realiziranim aktivnostima u 2023. godini, na što je Koordinaciono tijelo odgovorilo dostavljanjem informacije akt broj: 09/1-04-33301/23 od 22.12.2023. godine.

Komisija je na sjednici održanoj 30.01.2024. godine razmatrala dostavljenu informaciju i donijela zaključak kojim se daje podrška budžetskom zahtjevu Koordinacionog tijela za osiguranje sredstava u Budžetu Tuzlanskog kantona za 2024. godinu. Zaključak se odnosi na potrebu obezbjeđenja finansijskih sredstava za edukaciju osoba koje su zadužene za implementaciju Gender akcionog plana, kao i za rad članova Koordinacionog tijela.

U okviru aktivnosti u vezi edukacije, Koordinacioni tim je 5. juna 2024. godine prisustvovao radionici na temu „Implementacija rodno odgovornog budžetiranja u Bosni i Hercegovini – izazovi i podrška“, koja je održana u Tuzli. Radionicu je organizovala Komisija za jednakopravnost spolova Tuzlanskog kantona uz podršku Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini, a sa ciljem promocije i podrške provođenju Gender akcionog plana i drugih dokumenata iz oblasti ravnopravnosti spolova. Fokus radionice bio je na jačanju kapaciteta institucija Tuzlanskog kantona za uvođenje rodno odgovornog pristupa u proces planiranja i donošenja budžeta, kao ključnog segmenta programskog budžetiranja.

Radionicu je vodio gospodin Elvis Bebaković, šef Odsjeka za pripremu i izradu Budžeta Ministarstva finansija Federacije Bosne i Hercegovine. Učesnici su imali priliku da se detaljno upoznaju sa pravnim okvirom koji reguliše ovu oblast, obavezama institucija, kao i konkretnim primjerima iz prakse u vezi s rodno odgovornim budžetiranjem.

Ministarstvo finansija je postupalo u skladu sa načelom rodno odgovornog budžetiranja kao horizontalnim principom koji se primjenjuje prilikom kreiranja programa budžetskih korisnika i pripreme kantonalnog budžeta.

Budžetom Tuzlanskog kantona za 2024. godinu predviđena su budžetska sredstva za određene programe koji uključuju i dimenziju rodne ravnopravnosti, u skladu sa nadležnostima i djelokrugom rada pojedinih budžetskih korisnika, gdje je to bilo primjenjivo. Navedeni aspekti su tekstualno obrazloženi unutar budžetskih dokumenata. Također, Budžetom Tuzlanskog kantona za 2025. godinu sadržani su programi koji uključuju aspekt rodne ravnopravnosti, tamo gdje je to bilo moguće.

Ministarstvo finansija planira da u narednom periodu, u okviru redovnog budžetskog procesa, a prilikom dostavljanja Instrukcija broj 1 i broj 2 budžetskim korisnicima, jasno definiše obavezu dostavljanja podataka koji se odnose na primjenu ili mogućnost primjene principa rodne ravnopravnosti. Budžetski korisnici će biti pozvani da, uz obrazloženja svojih budžetskih zahtjeva, dostave i procjenu uticaja svojih programa na ravnopravnost spolova.

Međutim, neophodno je napomenuti da se u Federaciji Bosne i Hercegovine još uvijek usvajaju budžeti koji su strukturirani prema linijskom (klasičnom) modelu, bez potpune operacionalizacije programskog budžetiranja. Budžetski korisnici stoga još uvijek ne izrađuju budžetske zahtjeve u programskom formatu, što predstavlja tehnički preduslov za punu primjenu rodno odgovornog budžetiranja.

U skladu sa Zakonom o budžetima Federacije BiH, implementacija programskog budžetiranja planirana je postupno, i to:

- Od budžetskog ciklusa za 2026. godinu za nivo Federacije BiH i vanbudžetske fondove na tom nivou,
- Od budžetskog ciklusa za 2028. godinu za nivo kantona i vanbudžetske fondove na nivou kantona.

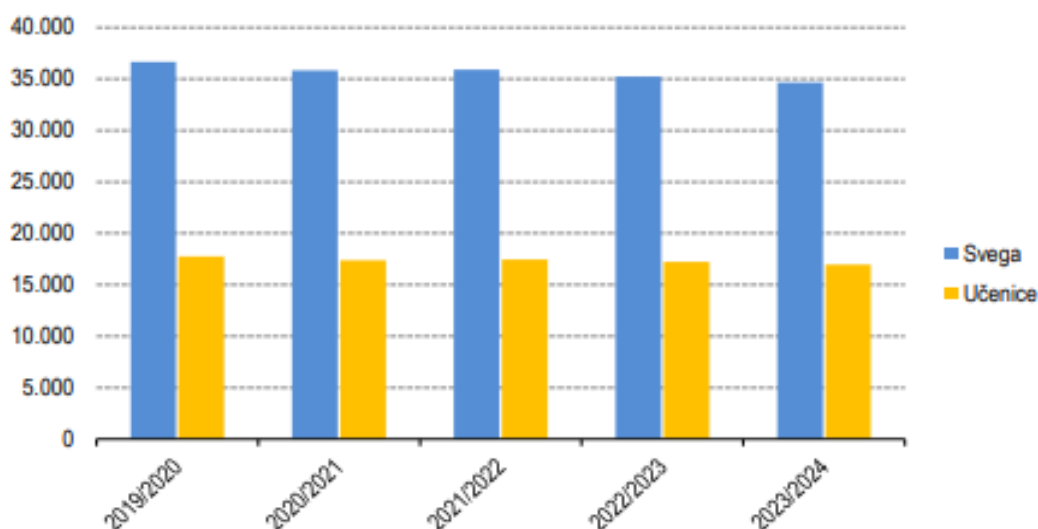
Tek primjenom programskog budžetiranja stvoriće se tehnički uslovi za punu implementaciju rodno odgovornog budžetiranja.

2. SREDNJEROČNI CILJ 2- UNAPREĐENO JE STANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA NA PODRUČJU TK

2.1. Obrazovni sektor doprinosi ravnopravnosti spolova

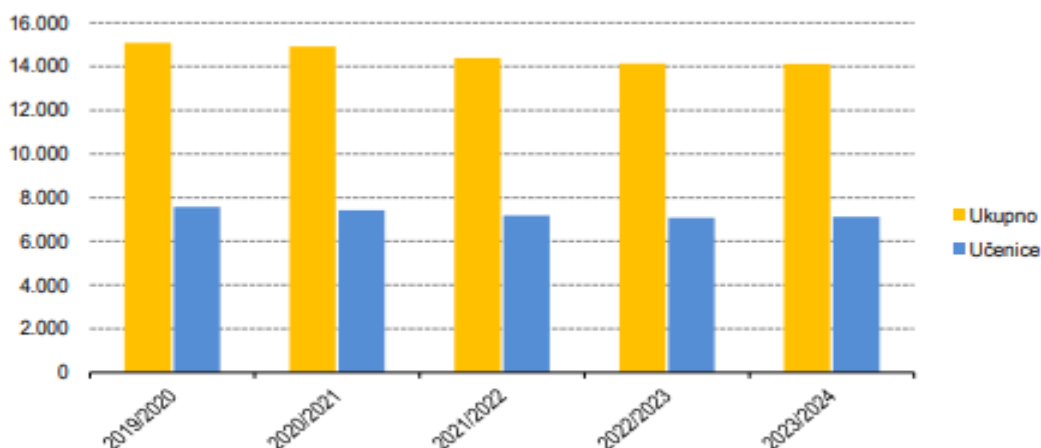
Obrazovanje je jedan od najvažnijih uslova za postizanje ravnopravnosti spolova, a posebno u vremenu kada postoji potreba za kontinuiranim obrazovanjem i stručnim usavršavanjem nezavisno od dobi (cjeloživotno učenje).

U Bosni i Hercegovini i dalje postoje rodne razlike u obrazovanju u smislu odabira područja studiranja i odabira zanimanja. Prema podacima Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona, na području Tuzlanskog kantona u školskoj 2024/2025. godini u osnovnim školama nastavu je pohađalo 33742 učenika/učenice, od čega je 16.595 ili 49,18% djevojčica.

Osnovno obrazovanje, Tuzlanski kanton u brojkama 2024

U srednjim školama u školskoj 2024/2025. godini upisano je 13.926 učenika/učenica, od čega je 6987 ili 50,17% djevojčica. Bilježimo podatak da je značajno više djevojčica upisano u opću gimnaziju 71,73% ili za zanimanja medicinska-sestra tehničar (76,31%) i frizer (84,84%), a da npr. niti jedna djevojčica nije upisana za zanimanja automehaničar, autoelektričar, bravar, električar. S tim u vezi, može konstatovati da je pri upisu učenika u pojedina zanimanja evidentna spolna disproporcija.

Srednje obrazovanje, Tuzlanski kanton u brojkama 2024

2.2. Smanjen jaz između žena i muškaraca na tržištu rada

Ravnopravno učešće žena i muškaraca na tržištu rada je jedan od preduslova za postizanje ciljeva ravnopravnosti spolova. U BiH u svim različitim dobnim skupinama, prihodovnim razredima i lokacijama, muškarci više od žena učestvuju u radnoj snazi. Učešće žena u radnoj snazi u BiH je značajno niže nego što bi se moglo očekivati i trenutno je jedno od najnižih u Evropi.

Prema statističkim podacima JU Službe za zapošljavanje TK, Tuzla na dan 31.12.2024. godine evidentirane su 60.459 nezaposlene osobe, dok u istom periodu prethodne godine 64.493 nezaposlene osobe, što govori da je za 4.034 osoba manje na evidenciji. Od ukupnog broja osoba koje traže zaposlenje, 39.333 su žene.

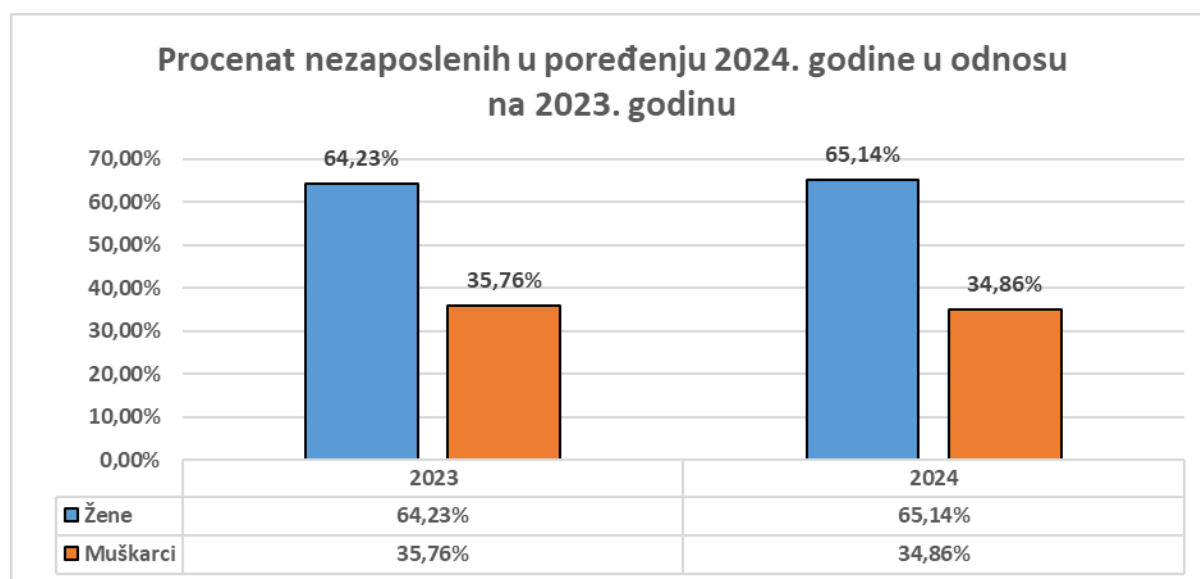
Učešće žena u strukturi nezaposlenih u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu je rastao, a procenat muškaraca padao. U oba slučaja radi se o podacima registrovane nezaposlenosti i teško je donijeti zaključak o uzrocima takvog stanja. Statistički podaci JU Služba za zapošljavanje TK pokazuju da u Tuzlanskom kantonu u 2024. godini procenat nezaposlenih žena je 65,14% dok muškaraca 34,86%.

Aktivnosti JU Službe za zapošljavanje TK u okviru realizacije aktivnih mjera zapošljavanja bile su usmjerene na poticanje poslodavaca da traže radnu snagu.

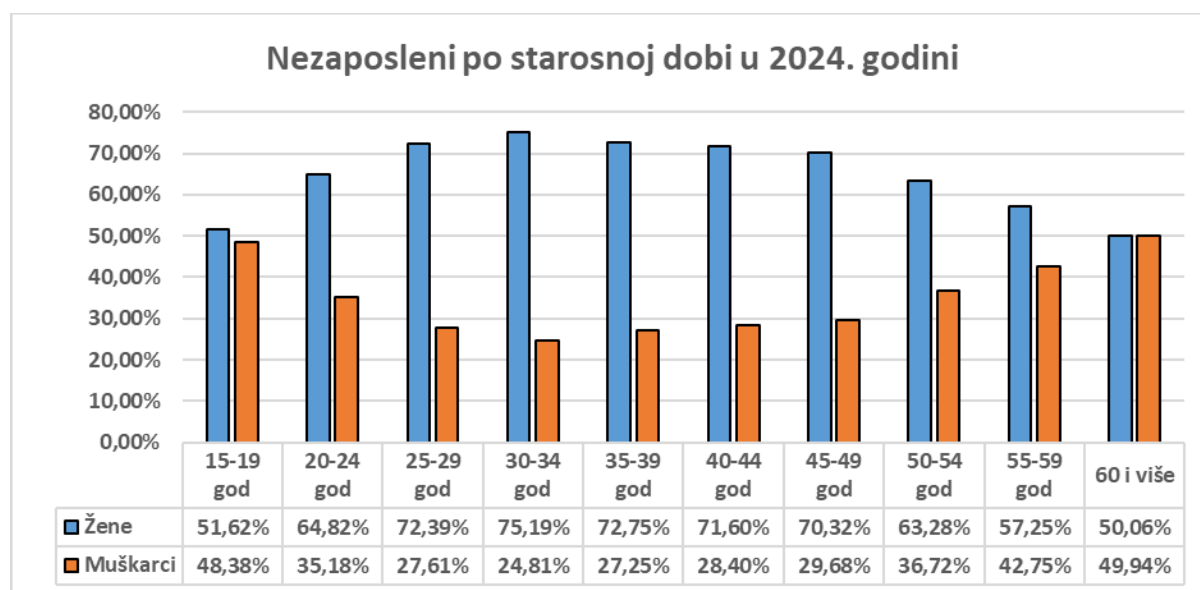
S druge strane, Služba se usmjerila na pružanje podrške nezaposlenim osobama kroz poboljšanje njihove zapošljivosti i konkurentnosti, sticanje radnog iskustva i potrebnih vještina, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, kao i poticanje njihovog samozapošljavanja, odnosno kroz razvoj poduzetništva.

U praksi to znači stvaranje jednakih mogućnosti u pristupu tržištu rada, kroz programe Službe i Federalnog zavoda za zapošljavanje. Sredstva za poticaje aktivnih mjera zapošljavanja su predviđena Finansijskim planom JU Službe za zapošljavanje, te njihova realizacija je sastavni dio, kako kvartalnih tako i godišnjih izvještaja o izvršenju Finansijskog plana.

Grafikon 1: Procenat nezaposlenih u poređenju 2024. godina u odnosu na 2023. godinu

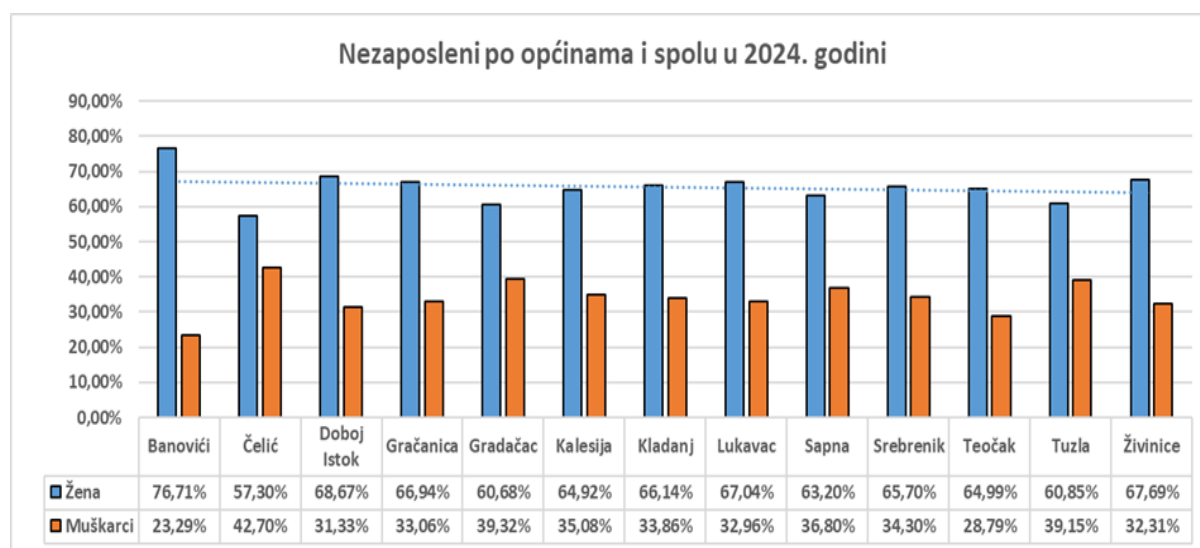

Grafikon 2: Nezaposleni po starosnoj dobi u 2024. godini

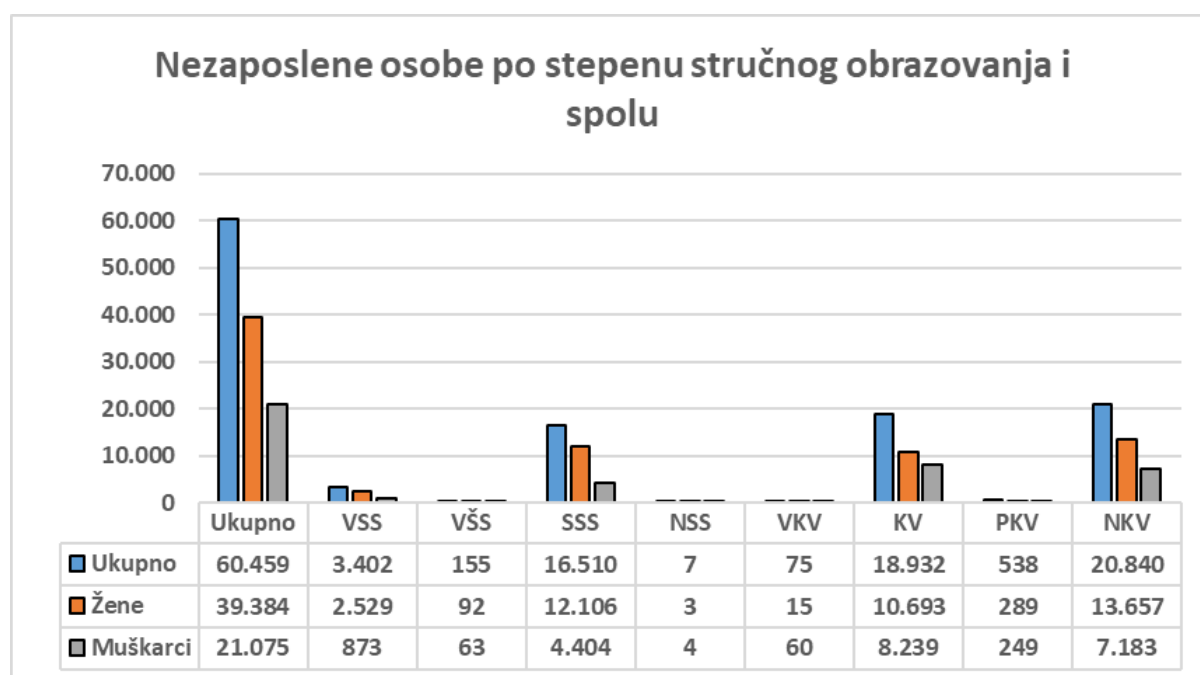
U pogledu nezaposlenosti po starosnoj dobi u 2024. godini prema statističkim podacima JU Služba za zapošljavanje TK Tuzla, najviše nezaposlenih po starosnoj strukturi žena je između 30-34. godine dok kod muškaraca nezaposlenost po starosnoj dobi je između 60 i više godina.

Grafikon 3: Nezaposleni po općinama i spolu u 2024. godini

U pogledu nezaposlenosti po općinama i spolu u 2024. godini prema statističkim podacima JU Služba za zapošljavanje TK Tuzla najveća nezaposlenost žena je na Birou Banovići dok u Birou Čelić najviše je nezaposlenih muškaraca.

Grafikon 4: Nezaposlene osobe po stepenu stručnog obrazovanja i spolu u 2024. godini

U pogledu stručne spreme, najviše nezaposlenih je nekvalifikovanih osoba, njih 20.840. Ako poredimo spolnu strukturu najviše nezaposlenih žena ja sa NKV i to 13.657 dok najveća nezaposlenost muškaraca po stručnoj spremi je KV i to 8.239.

U izvještajnom periodu prava iz oblasti zaštite porodice sa djecom realizovana su u skladu sa važećim zakonodavnim okvirom, i to: Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 36/99, 54/04, 39/06, 14/09 i 17/11), Zakonom o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj:

52/22), kao i Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom – prečišćeni tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 5/12, 7/14, 11/15, 13/16, 4/18, 12/20, 22/21, 5/22, 8/22, 10/22, 14/22, 19/22 i 12/23), te drugim prečišćenim tekstom istog zakona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 18/23).

U skladu sa pomenutim propisima, tokom izvještajnog perioda u Tuzlanskom kantonu realizovana su prava iz oblasti zaštite porodice sa djecom koja se odnose na novčana davanja, i to: dodatak na djecu; naknada umjesto plaće ženi-majci, odnosno drugom zaposlenom licu za vrijeme odsustva s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta, kao i dodatna novčana pomoć zaposlenoj majci porodilji; novčana pomoć i dodatna novčana pomoć nezaposlenoj majci porodilji; osiguranje jednog obroka u vrijeme nastave u osnovnim školama; pravo na subvencioniranje dijela troškova boravka djece u predškolskim ustanovama; jednokratna novčana pomoć za roditelje sa troje i više djece; te pravo na subvenciju troškova prijevoza.

U toku godine uvedena su i dva nova prava: novčana pomoć licima sa smetnjama u fizičkom ili psihičkom razvoju, te novčana pomoć za djecu oboljelu od celijakije, TBC, leukemije, karcinoma i šećerne bolesti.

Komparativnom analizom podataka u periodu 2021–2024. godina utvrđen je kontinuiran porast broja korisnika i iznosa isplaćenih sredstava na ime navedenih prava. Posebno se ističe primjena Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 52/22), kojim je propisano pravo na novčanu pomoć nezaposlenim majkama porodiljama. Pravo se ostvaruje pod uslovom da porodilja nije u radnom odnosu i nije evidentirana kod porezne uprave kao zaposlena. Visina novčane pomoći utvrđuje se u iznosu od 55% najniže plaće u Federaciji BiH, koja je u 2022. godini iznosila 298,65 KM.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti („Službene novine TK“, broj: 5/22), koji je stupio na snagu 1. aprila 2022. godine, uvedeno je i pravo na dodatnu novčanu pomoć nezaposlenoj majci porodilji. U skladu s odlukama Vlade TK, dodatna novčana pomoć se u periodu od 1. aprila do 9. oktobra 2022. godine isplaćivala u iznosu od 996,00 KM mjesečno, dok je od 9. oktobra do 31. decembra 2022. godine taj iznos iznosio 697,35 KM mjesečno, što predstavlja razliku između osnovne pomoći (298,65 KM) i prosječne plaće u FBiH za prethodnu godinu (996,00 KM).

U 2022. godini pravo na novčanu pomoć i dodatnu novčanu pomoć ostvarilo je 810 korisnika, a isplaćeno je ukupno 5.999.650,60 KM. U 2023. godini osnovna novčana pomoć za nezaposlene porodilje iznosila je 327,80 KM. Pravo je ostvarilo 3.483 korisnika, a isplaćeno je 8.905.174,02 KM. Dodatna pomoć u 2023. godini iznosila je 668,20 KM, a isplaćena je u ukupnom iznosu od 16.169.302,27 KM. U 2024. godini pravo je ostvarilo 3.841 korisnika, pri čemu je na ime osnovne pomoći isplaćeno 9.105.174 KM, a na ime dodatne pomoći 16.235.694,85 KM. Ukupan iznos sredstava izdvojen za ovu namjenu od 2022. do 2024. godine iznosi 71.809.998,00 KM.

U 2024. godini, Ministarstvo za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona raspisalo je Javni poziv za podršku mladima kroz subvencioniranje troškova za smještaj i boravak djece u predškolskim ustanovama. Na osnovu ovog javnog poziva, dodijeljena su sredstva u ukupnom iznosu od 189.000,00 KM.

2.3. Prevencija i zaštita od nasilja u porodici i nasilja na osnovu spola

Nasilje nad ženama i nasilje u porodici, kao jedan od najvećih izazova bosanskohercegovačkog društva, problem je koji je odnedavno izašao iz privatne u javnu sferu. Ipak nasilje nad ženama i nasilje u porodici je i dalje jedan od najtežih kršenja prava žena. Prema Istraživanje o dobrobiti i

sigurnosti žena – rezultati za Bosnu i Hercegovinu pokazuje da je nasilje nad ženama rasprostranjeno u svim svojim oblicima, fizičko, psihičko, ekonomsko i socijalno. Tek malo manje od polovine žena u BiH (48%) iskusilo je neki oblik nasilja, uključujući i nasilje od strane intimnog partnera, nepartnera, uhođenje ili seksualno uznemiravanje, od svoje petnaeste godine. Preciznije rečeno, skoro četiri od deset žena (38%) izjavilo je da su iskusile psihičko, fizičko ili seksualno nasilje od petnaeste godine od strane partnera ili nepartnera. Jedna od sedam žena (14%) kaže da je iskusila psihičko ili seksualno nasilje od petnaeste godine od strane partnera ili nepartnera.

U smislu počinilaca, broj prijavljenih slučajeva je najviši kada je u pitanju nasilje od strane bivšeg partnera, pri čemu 11% žena koje su imale bivšeg partnera kaže da je iskusilo jedan ili više oblika ovakvog nasilja, u poređenju sa 6% žena koje kažu da su iskusile fizičko ili seksualno nasilje od strane trenutnog partnera, i 8% svih žena koje kažu da su iskusile nasilje od strane nepartnera.

Ove brojke su iste u oba entiteta. Od petnaeste godine života, 28% žena navodi da su iskusile seksualno uznemiravanje, dok je 10% žena doživjelo seksualno uznemiravanje u periodu od 12 mjeseci prije istraživanja. Uhođenje je iskusila jedna od dvadeset ispitanih žena (5% u oba entiteta).

Kada su u pitanju aktivnosti nadležnih institucija Vlade Tuzlanskog kantona, one su bile usmjerena u četiri pravca: prevencija, zaštita žrtava, gonjenje počinilaca i donošenje sveobuhvatnih strateških dokumenata.

Vlada Tuzlanskog kantona je odlukom broj: 02/1-31-13932/24 od 12.06.2024. usvojila Akcioni plan za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici u Tuzlanskom kantonu 2024-2025. godina. Akcioni plan je objavljen na web stranici Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona (www.mrspptk.gov.ba). Od dokumenata koji su važni za rodnu ravnopravnost na području kantona, Vlada TK je na sjednici održanoj 30.12.2021. godine donijela Odluku o usvajanju Protokola o postupanju u slučaju uznemiravanja na temelju spola i seksualnog uznemiravanja u organima javnog sektora Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 1/22).

U okviru svojih aktivnosti, Koordinaciono tijelo za praćenje implementacije Gender akcionog plana Tuzlanskog kantona u saradnji sa Gender centrom Federacije BiH organizovalo je u septembru 2023. godine sastanak na kojem je razmatrana situacija u vezi s femicidima u Bosni i Hercegovini, s posebnim osvrtom na Tuzlanski kanton. U oktobru iste godine održan je i sastanak na temu implementacije kantonalnih Gender akcionih planova, na kojem su prisutni informisani o reviziji učinka u oblasti rodne ravnopravnosti i sprečavanja nasilja nad ženama, na osnovu izvještaja koji je dostavio Gender centar FBiH. U izvještajnom periodu predstavnici Koordinacionog tijela su također učestvovali na konferenciji „Multidisciplinarni pristup prevenciji i borbi protiv nasilja u porodici“, koja je održana u Sarajevu od 20. do 22. novembra 2023. godine, u organizaciji Gender centra FBiH u okviru implementacije projekta „Jačanje institucionalnih mehanizama za prevenciju, postupanje i zaštitu u slučajevima nasilja u porodici“, realizovanog u okviru programa UN Women.

U okviru implementacije Strategije za prevenciju, borbu i zaštitu od nasilja u porodici u FBiH provedena je kampanja tokom obilježavanja „16 dana aktivizma“, a zabilježen je povećan broj aktivnosti na lokalnim nivoima u svim kantonima. U okviru 16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja, nevladine organizacije sa područja Tuzlanskog kantona, uz institucionalnu podršku vladinog sektora održale su niz konferencija i ukazale na ovaj veliki društveni problem, koji sve više prijeti bosanskohercegovačkom društvu.

Jedan od dostupnih servisa za žrtve nasilja u porodici na području Tuzlanskog kantona je sigurna kuća koju vodi Udruženje građana Vive Žene Tuzla. Ova organizacija već dugi niz godina pruža

sveobuhvatnu pomoć i podršku ženama žrtvama nasilja, u skladu sa Protokolom intervencija u slučajevima nasilja u porodici za Tuzlanski kanton. Pristup sigurnoj kući moguć je putem zahtjeva centara za socijalni rad, policije, zdravstvenih ustanova, pravosudnih organa, kao i na lični zahtjev žrtve. U okviru tretmana žrtvama nasilja obezbjeđuju se sljedeći oblici pomoći: psihoterapijski tretman, socijalno-pravno savjetovanje, body terapija, okupaciona terapija, medicinska pomoć, partnerska i porodična terapija, kao i koordinacija sa nadležnim institucijama i članovima porodice.

Analizom svih aktivnosti, statističkih pokazatelja i institucionalnog odgovora evidentno je da postoji uzlazni trend u prijavljivanju i prepoznavanju nasilja, kao i napredak u međuresorskoj saradnji i primjeni zakonom propisanih mjera zaštite. Međutim, kontinuirano praćenje, edukacija, međuinstitucionalna saradnja i podrška servisa za pomoć žrtvama ostaju ključni za dalji napredak u ovoj oblasti.

Tabela br. 1: Pregled usluga Udruženja Građana Vive žene za žrtve nasilja u porodici

Godina	Broj poziva na SOS telefon	Broj korisnika usluge smještaja u Sigurnu kuću			Broj korisnika usluga dnevnog tretmana
		Broj žena	Broj djece	Ukupno	
2021.	52	52	54	106	276
2022.	52	55	47	102	221
2023	52	60	66	126	287
2024.	52	57	60	117	192

U 2024.g. u Sigurnoj kući, na psihosocijalnom tretmanu je bilo 117 osoba. U poređenju sa 2023.g. nije zabilježen značajno veći broj smještenih osoba. Od ukupnog broja osoba 57 je osoba ženskog spola 60 djece. Od ukupnog broja djece 25 je dječaka i 35 djevojčica (tabela br.3).

Pored smještaja u sigurnu kuću, udruženje građana „Vive Žene“ je obezbijedilo psiho-socijalni tretman za 192 osobe. Od ukupnog broja, 10 je muškaraca, 18 djece i 164 je osoba ženskog spola. Osobe su se uglavnom obraćale za pomoć zbog nasilja u porodici. U nastavku psihosocijalnog tretmana, ovim osobama je pruženo socijalno i pravno savjetovanje, psihoterapija, podrška psihologa, zdravstvena pomoć, prijava nasilja i animiranje drugih institucija za angažovanje na slučaju.

Vlada Tuzlanskog kantona je tokom 2023.godine osigurala 114.000 KM za finansiranje sigurne kuće koja djeluje u okviru Udruženja građana Vive Žene Tuzla, a u 2024. godini obezbijedena su sredstva u visini od 134.000,00 KM.

Prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona, tokom 2024. godine nadležnom Kantonalnom tužilaštvu podneseno je ukupno 244 izvještaja o učinjenom krivičnom djelu nasilja u porodici, što predstavlja povećanje od 17,9% u odnosu na 2023. godinu, kada je podneseno 207 izvještaja. Broj prijavljenih lica za navedeno krivično djelo u 2024. godini iznosio je 245, što je za 37 više u odnosu na prethodnu godinu. Među prijavljenima, 73 lica su evidentirana kao recidivisti.

U pogledu zahtjeva za izricanje zaštitnih mjera, tokom perioda januar–decembar 2024. godine, ovlaštena službena lica Uprave policije MUP TK podnijela su nadležnim općinskim sudovima 395 zahtjeva za ukupno 932 zaštitne mjere (ne uključujući privremeno lišenje slobode i zadržavanje). Na osnovu tih zahtjeva, sudovi su donijeli 371 rješenje, kojim je izrečeno 863 zaštitne mjere. U poređenju s 2023. godinom, kada je bilo podneseno 230 zahtjeva za 516 zaštitnih mjera, a sudovi izrekli 223 rješenja za 485 mjera, jasno je vidljivo da je tokom 2024. godine došlo do značajnog porasta i u broju zahtjeva i u broju izrečenih zaštitnih mjera.

Sa ciljem dodatnog unapređenja odgovor na nasilje u porodici, Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona, kroz djelovanje Uprave policije, tokom 2023. godine realizovalo je niz aktivnosti koje doprinose ostvarivanju ciljeva definisanih Gender akcionim planom Tuzlanskog kantona. Aktivnosti su bile fokusirane na prevenciju nasilja, edukaciju policijskih službenika i jačanje međusektorske saradnje.

U okviru Programa prevencije, intervencije i resocijalizacije u oblasti maloljetničkog prestupništva, organizovano je 20 edukativnih predavanja i 5 preventivnih radionica u ukupno 19 osnovnih i srednjih škola na području kantona. Aktivnostima je prisustvovalo 1760 učenika, uz učešće nastavnog osoblja. Cilj je bio jačanje svijesti o društveno neprihvatljivim oblicima ponašanja i pružanje informacija o posljedicama nasilja.

Shodno planu obuke na temu krivičnih djela počinjenih iz mržnje, tokom godine je 160 policijskih službenika uspješno završilo edukaciju. Obuke su bile usmjerene na prepoznavanje i procesuiranje djela počinjenih iz mržnje, s posebnim osvrtom na zaštitu žrtava.

Policijski službenici su aktivno učestvovali u velikom broju edukativnih aktivnosti koje su organizovale druge policijske agencije, državne institucije, međunarodne organizacije i nevladine organizacije. Među temama koje su bile obrađene ističu se:

- Krivično-pravni odgovor na tehnološki potpomognuto rodno zasnovano nasilje (TFGBV)
- Rodno osjetljiv pristup i pristup usmjeren na žrtvu
- Saradnja policije i sudova u borbi protiv rodno uslovljenog nasilja
- Prevencija nasilja nad ženama i djevojčicama
- Uloga univerziteta u promociji rodne ravnopravnosti
- Seksualno nasilje – uzroci, posljedice, pravni okvir i uloga institucija
- Nasilje nad ženama sa invaliditetom
- Maloljetničko prestupništvo i potreba za unapređenjem programa za period 2024–2028
- Izrada i revidiranje akcionih planova za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici (2024–2026)
- Strategija za unapređenje položaja starijih osoba u TK (2025–2030)

MUP TK je učestvovao u više stručnih radnih sastanaka, panel diskusija i okruglih stolova. Neki od ključnih događaja uključuju:

- Panel diskusija u okviru kampanje „Ne zatvarajmo oči – zaštitimo djecu na internetu“
- Okrugli stolovi o intersektorskom pristupu u prevenciji nasilja
- Sastanci u vezi sa Sporazumom o saradnji u projektu jačanja institucionalne zaštite žrtava
- Razmatranje informacija o maloljetnicima za 2023. godinu
- Učešće u radu Komisije za ravnopravnost spolova Skupštine TK

Organizovane su različite edukacije za policijske službenike na teme:

- Rodno zasnovano nasilje i seksualno uznemiravanje
- Procesuiranje krivičnih djela uznemiravanja
- Maloljetničko kazneno pravo – certifikacija za rad sa maloljetnicima
- Trening trenera za članove Skupštine TK i Koordinacionog tijela za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici, koji su rezultirali usvajanjem Rezolucije o borbi protiv svih oblika nasilja nad ženama

Vlada Tuzlanskog kantona je odlukom broj: 02/1-31-13932/24 od 12.06.2024. godine i ove godine imenovala članove Koordinacionog tima za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici za područje Tuzlanskog kantona. Koordinacioni tim (KT) čine predstavnice: Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva obrazovanja i nauke, Ministarstva za kulturu, sport i mlade, Ministarstva zdravstva, Ministarstva pravosuđa i uprave, Pedagoškog zavoda TK, Kantonalnog tužilaštva Tuzlanskog kantona, Foruma direktora centara za socijalni rad TK i Udruženja građana Vive Žene Tuzla.

Vlada TK redovno razmatra i usvaja godišnje izvještaje o realizaciji Akcionog plana. Tako je Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici za područje Tuzlanskog kantona za 2023. godinu Usvojila Vlada TK zaključkom broj: 09/1-31-292/24 od 12.06.2024. godine. Radi se jedan izvještaj godišnje.

2.4. Osigurana ravnopravna zastupljenost osoba muškog i ženskog spola u tijelima nad kojima Kanton vrši nadzor

Bosna i Hercegovina je ostvarila značajan napredak na usklađivanju svog zakonodavnog okvira sa međunarodnim standardima i obavezama. Zakon o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine je usvojen 2003. godine, a izmjene i dopune su usvojene 2009. godine, pri čemu su poboljšane definicije i provedbene odredbe. Prečišćena verzija je objavljena 2010. godine. Zakon o ravnopravnosti spolova posebno obrađuje jednaku zastupljenost i javni život; definira da postoji jednaka zastupljenost muškaraca i žena ukoliko je jedan od spolova zastupljen sa najmanje 40% u tijelima javnog sektora na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini (državnom, entitetskom, kantonalnom i općinskom).

U skupštini TK trenutno je izabrano 35 poslanika, te je u aktuelnom sazivu izabrano 13 osoba ženskog spola odnosno 37% i 22 osobe muškog spola ili 63%. Ovaj prosjek veći od učešća žena na drugim nivoima vlasti i iznad je prosjeka za kantonalne skupštine.

Predsjednik Skupštine je osoba muškog spola i ima dva zamjenika i to jedan zamjenik je muškog spola dok je druga ženskog spola. Osobe ženskog spola su predsjednici u 5 radnih tijela Skupštine Tuzlanskog kantona, a osobe muškog spola su predsjednici u 10 radnih tijela Skupštine Tuzlanskog kantona.

Tabela br. 2. pregled zastupljenosti osoba muškog i ženskog spola u Skupštini Tuzlanskog kantona i u radnim tijelima Skupštine Tuzlanskog kantona

Naziv tijela	M	Ž	Ukupno
Skupština Tuzlanskog kantona	22	13	35
Predsjednik skupštine Tuzlanskog kantona	1	0	1
Zamjenik predsjednika Skupštine Tuzlanskog kantona	1	1	2
Radna tijela Skupštine Tuzlanskog kantona	64	45	109

A što se tiče predsjednika radnih tijela Skupštine Tuzlanskog kantona u prethodnom sazivu od 2019. do februara 2022. osobe ženskog spola bile su predsjednici u 8 radnih tijela, a od februara 2022. do oktobra iste godine u 7 radnih tijela Skupštine Tuzlanskog kantona.

2.5. Unaprijeđeno zdravlje i seksualno i reproduktivno zdravlje

Vezano za aktivnost izrade vodiča za zdravstvene ustanove kakao na najbolji način da se postupa sa transrodnim i interseksualnim osobama, aktivnosti koje je Ministarstvo zdravstva poduzimalo su sljedeće:

U skladu sa ciljevima definisanim Gender akcionim planom Tuzlanskog kantona, predstavnici Ministarstva zdravstva Tuzlanskog kantona su tokom izvještajnog perioda učestvovali na ukupno četiri stručna događaja (sastanka i okrugla stola) koji su se odnosili na unapređenje zdravlja, uključujući seksualno i reproduktivno zdravlje s posebnim fokusom na marginalizirane i ranjive grupe, uključujući LGBTI osobe, a naročito transrodne osobe.

Dana 4. novembra 2022. godine, predstavnici Ministarstva su učestvovali na završnoj konferenciji pod nazivom „*Ljudska prava transrodnih osoba između prava i medicine u BiH: stanje i mogućnosti*“, održanoj u Sarajevu. Konferencija je realizovana u okviru projekta „*Unapređenje prava i položaja transrodnih osoba u BiH*“.

Dana 10. i 11. juna 2022. godine, predstavnici Ministarstva zdravstva učestvovali su na radnom sastanku u organizaciji Sarajevskog otvorenog centra i zagovaračke grupe trans osoba i njihovih roditelja. Na sastanku se razmatrala izrada javnih politika koje bi omogućile pokrivanje troškova prilagodbe spola transrodnim osobama putem sistema zdravstvenog osiguranja. Sastanku su prisustvovali predstavnici relevantnih zdravstvenih institucija, uključujući zavode i fondove zdravstvenog osiguranja, ministarstva zdravstva s različitih nivoa vlasti i ljekarske komore.

Dana 12. decembra 2023. godine, predstavnici Ministarstva su prisustvovali okruglom stolu „*Pristup zdravstvenoj zaštiti za LGBTI osobe u Bosni i Hercegovini*“, održanom u Parlamentarnoj skupštini BiH, u organizaciji Agencije za ravnopravnost spolova BiH i Odjela za seksualnu orijentaciju i rodni identitet (SOGI) Savjeta Evrope. Na ovom događaju prezentovan je preliminarни izvještaj Savjeta Evrope o pristupu LGBTI osoba zdravstvenim uslugama u BiH.

Ministarstvo zdravstva Tuzlanskog kantona je dopunilo izvještaj Savjeta Evrope dostavljanjem podataka o dostupnosti i primjeni HIV preventivskih mjera, konkretno PrEP (predekspozicijska profilaksa) i PEP (postekspozicijska profilaksa), koje se provode na Klinici za infektivne bolesti JZU UKC Tuzla.

3 SREDNJEROČNI CILJ 3. PRATI SE STANJE I SARAĐUJE SA DRUGIM AKTERIMA NA UNAPREĐENJU STANJA RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA

3.1. Kanton doprinosi promociji ravnopravnosti spolova

Tokom 2023. godine institucije Kantona, uključujući Vladu i Skupštinu, su učestvovali u aktivnostima na promociji ravnopravnosti spolova. Ove aktivnosti su uključivale učešće predstavnika TK u aktivnostima koje je provodio Gender Centar Vlade FBiH, međunarodne i nevladine organizacije kao i davanje saopćenja povodom ključnih dana za ravnopravnost spolova. Aktivnosti na provođenju GAP TK su također doprinosile dizanju svijesti o ravnopravnosti spolova.

Aktivnosti koje se odnose na promociju ravnopravnosti spolova su prikazane u pojedinačnim oblastima iz ovog izvještaja.

3.2. Civilno društvo učestvuje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova

Tuzlanski kanton redovno sarađuje sa nevladinim organizacijama koje djeluju na području Kantona uključujući i u oblasti ravnopravnosti spolova. Redovno se izdvajaju sredstva putem transfera neprofitnim organizacijama, a nevladine organizacije svojim aktivizmom daju veliki doprinos u oblasti ravnopravnosti spolova.

Uz saglasnost Ministarstva obrazovanja i nauke TK i Pedagoškog zavoda TK sprovedene su aktivnosti u svrhu prevencije rondo zasnovanog nasilja u jednoj osnovnoj i dvije srednje škole na TK, preko 650 školske djece i 50 članova nastavnog osoblja su bili uključeni u projektne aktivnosti.

U suradnji sa JU Služba za zapošljavanje TK kroz različite projekte organizovane su aktivnosti za preko 50 žena sa fokusom na smanjenje broja nezaposlenih žena.

U suradnji sa nevladinim organizacijama sa TK (Udruženje građana Informativni centar za osobe sa invaliditetom "LOTOS" Tuzla, Tuzlanski otvoreni centar, Revolt, Amica Educa, Fondacija tuzlanske zajednice, Nova ženska inicijativa, HO Horizonti, Vive Žene, Ženska vizija i Islamic relief, Vijeće za rodnu ravnopravnost Univerziteta u Tuzli), organizovano je obilježavanje 8 marta sa performansom pod naslovom "Jesam li ja sljedeća?" u svrhu ukazivanja na problem femicida za oko 500 građana/ki.

U suradnji sa gore navedenim nevladinim organizacijama sa TK, organizovano je obilježavanje 16 dana borbe protiv rondo-zasnovanog nasilja sa uličnom kampanjom "Ona nije kriva", oko 250 građana/ki dobilo informacije o oblicima nasilja i dostupnim oblicima pomoći. Polazeći od svega naprijed navedenog, predlaže se Vladi Kantona da nakon razmatranja Izvještaja o implementaciji Gender akcionog plana TK donese sljedeće:

ZAKLJUČKE

1. Usvaja se Izvještaj o provođenju Gender akcionog plana Tuzlanskog kantona za period od 2021. do 2024. godine za period 01.01.2023. do 31.12.2023.godine
2. Zadužuju se sve nadležne institucije da u kontinuirano sprovede obaveze koje proizilaze iz Gender akcionog plana Tuzlanskog kantona za period od 2021. do 2024. godine i da, s tim u vezi, sarađuju sa Koordinacionim tijelom.
3. Zadužuje se koordinacioni odbor da izvrši revidiranje GAP-a, odnosno izrada novog GAP-A TK za period 2025-2027. godina te isti dostavi Vladi TK na usvajanje u roku od 60 dana.
4. Zadužuje se Ured Vlade da Izvještaj dostavi Skupštini TK.

ZA KOORDINACIONI ODBOR

Doc.dr.sci. Edin Šestan, pomoćnik ministra

Dostavljeno:

1x Naslovu
1x Evidencija
1x Arhiva

M I N I S T A R

Fadil Alić